

gospodarske, obertniške in narodne

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četrto leto 1 fl. 50 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četrto leto 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 11. aprila 1860.

Klic na pomoč revnim Dolencem in Notranjem!

Že proti koncu lanskega leta je začelo v raznih krajih kranjske dežele najpotrebnejših živežev zlo zlo zmanjkovati, zlasti pa je imelo že sicer silno ubožno ljudstvo na Dolenskem in Notranjskem veliko veliko terpeti. Dolga nenavadna suša poslednjega poletja in červi, kateri so to leto jare žita kakor tudi vse sočivja in korenstva skoraj po celi deželi spodjedali, so bili krivi, da se je tako malo pridelalo, da so kmetje z mervico svojih pridelkov komaj do Božiča z najpotrebnejšim živežem shajali. V začetku tega leta so pa pridelki že tako pošli, da so skoraj v vseh hišah teh nesrečnih krajev silno veliko pomanjkanja in bridko revšino tako začeli terpeti, da se je zdaj hudo hudo bati, kaj bo do prihodnje žetve, ki je še tako deleč, ker je pomanjkanje splošno in tako veliko, da je le malo bolj premožnejših še, kateri imajo še toliko žita, da morejo z njim za živež kakor tudi za svojo setev za silo izhajati, ubožni pa, katerih je največ, so pešico žita, ki so ga lansko leto pridelali, že davno do zerna povžili tako, da ne terpe samo popolnoma pomanjkanja žita za živež, ampak tudi za jaro setev.

V vseh teh tako zlo stiskanih krajih tedaj že davno v nobeni hiši več ni kosčka kruha najti, in edini živež, s katerim si prebivavci teh krajev svoje življenje hranijo, je malo zelja in repe, kterež živeža imajo pa dostikrat komaj še za par dni in ga morajo samo na vodi kuhanega uživati, ker si soli in zabele ne morejo kupiti. V taci okoljčinah je mogel večji del prebivavcov to malo živine, katero so še imeli, ali zavoljo popolnega pomanjkanja klaje ali pa zavoljo tega prodati, da bi si s skupljenim denarjem, kterež v taci okoljčinah ni moglo veliko biti, najpotrebnejega živeža kupiti. Al ko so tudi to, žali Bog! prezgodaj povžili, ne ostaja večjemu delu teh nesrečnih ljudi nič drugega, kakor si najpotrebnejših reči sposoditi, da se preživé, ali pa se beraške palice lotiti; pa kdo jim more kaj dati, ker zavoljo slabe lanske letine tudi premožnejši kmetovavci niso mogli veliko v svoje hrame spraviti?

Vernivši se iz teh tako žalostno zadetih krajev, kjer sem priložnost imel, se v svojo žalost sam prepričati, kako velika je sila in revšina ondašnjih prebivavcov, se obernem z milo prošnjo na dobrotljivost vseh prebivavcov kranjske dežele in njenega lepega glavnega mesta, ki so se v vseh taci priložnostih vselej tako blagoselne skazovali, naj svojim nesrečnim bratom po svoji zmožnosti z milim darom pomagajo, da se jim v njih silni revšini saj nekolična podpora nakloni in se rešijo smerti zavoljo lakote, ktera siromakom žuga, in se obvaruje tista posilna vročinska bolezen, ktera v taci okoljnostih v začetku ljudi le po samem napada, pa se le prelahko in hitro kot kuga razširi in veliko ljudi pomori. Hvaležnost in tolažba revežev bo sprosil obilen blagoslov Božji za milodare, ktere so v glavnem mestu Ljubljani deželno predsedništvo, mestni magistrat in vredništvo ljubljanskega časnika, na deželi pa vse kantonske gosposke in častitljivi gospodje fajmoštri prejemat pripravi-

jeni. Da se bodo pa prav delili, bom po pozvedeni potrebnosti natanko skerbil po posebnih komisijah, ktere so za te siromaške zadeve v dotičnih kantonih postavljene.

V Ljubljani 30. marca 1860.

Gustav grof Chorinsky s. r.,
c. k. deželni poglavar.

Gospodarske skušnje.

(Konjsko meso dobra piča kuretnini). Konjsko meso so jeli na Francozskem perutnini pokladati; zrežejo namreč meso na drobne kosce, po katerih kuretnina neizrečeno rada sega. Po mesu kokoši prav rade — skorej celo leto — nesó, in njih jajca so tudi debelejša. Konjsko meso je za kuretnino zlasti pozimi dobro, ker nima priložnosti, da bi zemljo razkopaje in razgrebaje sama po živalski piči, červih itd. stikovala. Ravno tako dobro je konjsko meso tudi za pitanje perutnine, če se ji le z navadno pičo pomešano daje; toda se perutnina, ravno tako kakor prešiči, ne sme zadnji teden, preden se na terg na prodaj nese, več s konjskim mesom pitati, ampak se ji mora le zernja zobati dajati, da je njeno meso bolj okusno. — Gospod Sora, ne deleč od Pariza, svojo kuretnino že dolgo in z velikim dobičkom s konjskim mesom pita. Vsako leto zredi okoli 100.000 kokoš večidel s konjskim mesom. Za to rejo dobiva konjsko meso iz Pariza, kjer vsako leto veliko kónj pokupi in v posebni klavnici kolje. Mes dá z nalaš za to napravljeno mašino na drobne kosce zrezati, malo nasoliti, v sode natlačiti in tako na svoj kurji dvor izvoziti, kjer ga svoji kuretnini zobati daje. Mesu se za zobanje tudi malo črnega popra primeša, kar kuretnini posebno dobro dé. Tù, kjer se je pred malo leti komaj 300 kokoš redilo, se jih redí zdaj na tavžente in to le s konjskim mesom. Tako piše „Ill. landw. Dorfz.“ — Vredništvo „Novic“ dostavlja tej novici le to, da vsako meso tekne kuretnini. Znana nam je tukaj v Ljubljani neka konhin-hinska kokoš, ki je vsaki dan jajce znesla, večkrat dve, enkrat celó tri, pa takrat so bile jajca brez lupine. Gospá ji je dala vsaki dan nekoliko mesa; s tem pa je svojo ljubljeno putko tako pregnala, da je čez naturo legla po 2 in 3 jajca na dan brez lupine.

(Sajenje češnjevih košic). Kdor češnjeve košice sadi, naj nikoli kislih sort s sladkimi ne pomeša, ampak vsako sorto naj posebej sadi. Na debela kisle sorte se morajo le kisle sorte, na debela sladke sorte pa le sladke sorte cepiti, sicer se dobra sorta po mešanci rada zverže in je slabeja.

(Da breskve prezgodaj z drevesa ne padajo), je preobilna sočnost kriva. Da se tedaj to obvaruje, naj se drevesu spodaj na deblu puša, to je, ljubje nekoliko razcepi in reža s cepivnim voskom ali z drevesnim mazilom zamaže.

(Presni ali frišni oves brez vse nevarnosti živini pokladati), ako ga v peči po peki kruha posušis, in ko je že dobro suh, živini daješ.

(Košena moka dobra živinska klaja). Neki